

4. søndag i faste

Fjellhamar kirke 2. april 2017

Johannes 11, 45 – 53

PREKEN

HAR DU NOEN Å SKYLDE PÅ?

På torsdager har vi tweensklubb her i kirka etter skoletid. Et værested for 5-7. klasse. De siste gangene har vi øvd på et lite mimestykke som Emma, Thea, Stella og jeg nå skal vise dere.

Mimestykket hadde et krav når det ble laget på en mimeskole jeg gikk: Det skulle spilles med ryggen mot publikum. Kun en gang kunne en aktør snu seg. Så ingen ord, og ryggen til. Det setter krav til skuespillere og til publikum. Siden jeg er i prestekjole sier vi at dette er en konfirmanttime istedenfor en skoletime.

Mimestykket vises

Tusen takk til Emma, Thea og Stella! Vi håper dere skjønnte stykket. Kort fortalt: En konfirmanttime hvor det sendes en lapp rundt med noe slemmt og morsomt. Gullungen til slutt vil sladre, men ender opp med å få skylden.

Jeg husker en av de første videosnuttene jeg så på nettet for kanskje 15 år siden. Det var en humorgreie om konfliktløsning. Han som skulle ha kurset var lektor med opprykk med fotsoneterapeut i bønn. Budskapet han formidlet i et flytskjema var: Har du noen skyld på? Ja – problemet løst. Eller: Har du noen skyld på? Nei – stakkars deg.

Det å ha noen skyld på, noen å peke på, noen å sende ansvaret over på og vekk fra meg selv, er vi mennesker gode til. Jeg kjenner det veldig fort når noe jeg gjør ikke går bra, eller jeg tar feil, at refleksjonen min er å skylde på noe eller noen, å bortforklare. Jeg kan ofte være ute i siste liten, og litt for sent. Ofte er det tynne og tvilsomme greier jeg skylder på. Og det finns verre ting enn å være sent ute, selv om det er irriterende nok over tid, hvor refleksjonen til å skylde på noen – og problemet

løst – slår inn. Ja, jeg fristes til å skylde på noen for å slippe unna noe som ble løst dårlig på jobben. Til å bruke en hvit løgn og peke vekk fra meg når noen opplevde seg overkjørt og dårlig behandlet. Ja, jeg fristes til å peke på den som sladret om det jeg sa bak ryggen til noen og som nå har kommet frem. Har du noen å skylde på? Ja – problemet løst. Har du noen skylde på? Nei – stakkars deg.

HAN MÅ BORT

I teksten fra Johannes var det rett før påske, og Jesus var rett utenfor Jerusalem, Folketallet mangedobles i Jerusalem i påsken, og forberedelsen til den store festen var i full gang. Her ute gjorde Jesus et av sine største undere, han vekket opp Lasarus fra de døde, og enda flere kom til tro på ham. Men noen gikk til fariseerne og overprestene og fortalte hva som hadde skjedd. De kalte umiddelbart sammen det høye råd, Israels regjering bestående av 70 fariseere, overprester og eldste, til krisemøte. Problemet var ikke at Jesus gjorde tegn, det trodde de på. Problemet var at mange og stadig flere trodde på ham. Og Jesus talte dem ofte krast imot. Det høye råd fikk lov til å

administrere og styre det religiøse livet og samfunnet av okkupasjonsmakten romerne. Gitt at det gikk fredelig og rolig for seg. Gjorde det ikke det, ville romerne slå hardt tilbake. Med denne Jesus som gjorde store tegn og som utfordret deres makt, som stadig flere kom til tro på, og et sydende Jerusalem med flere hundretusen besøkende noen få dager unna, var frykten for uro og romerne sterk. Det høye råd fryktet for templet og hele folket, romerne var nådeløse herskere. Da var det øversteprest Kaifas grep ordet: ”Skjønner dere ingenting! Det er bedre at en mann dør enn at hele folket går til grunne.” Om han sa det mest i omsorg for templet og folket eller for å forsvare sin egen maktposisjon, kan vi lure på. Men han pekte ut en sydebukk, han hadde en å skylde på for situasjonen som var i ferd å komme ut å kontroll: Han må bort, og problemet er løst. Og fra da av la de planer om å drepe Jesus.

EN NÅDIG GUD?

Det er Luther-jubileum i år. For 500 år siden banket Luther opp sine 95 teser på kirkedøra i Wittenberg. Det som var Luthers kamp var å finne en nådig

Gud. Han var full av frykt for at han ikke levde godt nok, ikke gjorde Guds vilje, slik at Gud ville dømme han. Og det toppet seg en natt ute i lyn- og tordenvær hvor han i et siste forsøk på bli god nok, lovet Gud å gå i kloster. Og etter flere år med bønn og studium skjønte han plutselig at det var ikke det han gjør – antall timer i bibelstudie og bønn, allskens gode og barmhjertige gjerninger – som frelser han. Nei, det er troen og tilliten til evangeliet, det Jesus har gjort som frelser. Luther fant en nådig Gud. Han fant hvile i sin tro. Jesus alene frelser. Det ble så stort og viktig at han med ytterst fare for eget og andres liv utløste det vi kjenner som reformasjonen.

Men folk i dag har i liten grad det problemet Luther hadde, å finne en nådig Gud. Hvis Gud i det hele tatt finnes, så har han pine dø meg bare å være nådig. I så fall vil vi ikke ha noe med han å gjøre. Hvorfor skal vi stå til ansvar for Gud med våre liv? Men ellers kjenner vi realitetene i dette godt fra livet. Samfunnet er tidvis nådeløst som det holder. Kan du ikke levere resultater får du betalt deretter. Klarer du ikke være fit og ta vare på kroppen,

lykkes økonomisk og sosialt, så er det din egen skyld. Du har alle muligheter. Det er opp til deg. Vi er fullt med på at folk må stå til ansvar for det de gjør, må ta skylda når de har den, og gjør opp for seg eller ta hatten sin å gå. Har du noen å skylde på? Ja – problemet er løst. Har du noen å skylde på? Nei – stakkars deg.

GUD TAR OSS PÅ ALVOR

På samme måte som vi står til ansvar for hverandre, står vi til ansvar for Gud. Vi er skyldige når vi gjør imot Guds vilje. Og det er dødsens alvor for Gud. Prøv å tenk litt på alt av det vonde som har skjedd og skjer i vår verden. Ta barn i Syria som traumatiseres på det dypeste av krigens brutaliteter fordi noen mener at de har rett til å drepe og ødelegge. Ta barn i Sør-Sudan utmagret og døende av sult mens vi i vesten blir rikere og rikere og kaster ubegripelig mengder mat. Eller ta barn i Norge utsatt for overgrep. Kanskje til og med av en prest, en Guds mann. Hvis dette skulle ramme et av våre barn, et av dåpsbarna: Skal Gud bare glatt si at det er tilgitt? Hva slags Gud er det som sier ja, ja, det var dumt men la oss glemme det nå? En grusom

følelseskald Gud. Nei, for Gud er det vonde vi gjør dypt alvorlig. Han holder meg og deg ansvarlig for våre liv. Fordi han tar oss på alvor. Og fordi han tar de vi lever sammen med på alvor.

Hos Gud og i hans rike, i hans himmel, kan det ikke være noe ondskap. Ergo kan ikke jeg være der for jeg er sammensatt. Så lenge jeg lever vil Guds rike aldri komme for fullt på denne jord. Fordi jeg er et menneske på godt og vondt. Jeg tas på alvor med det gode jeg gjør, og det vonde. Selv om Gud gleder seg over meg og det gode jeg gjør, så er jeg også skyldig med det vonde jeg gjør. Eller det gode jeg lar være å gjøre av ulike grunner.

EN Å LEGGE SKYLDEN PÅ

Da får vi spørre igjen: Har du noen å skylde på? Ja eller nei? Har jeg noen å peke på som kan ta skylda for deg? Nei, jeg har ikke det. Jeg må være ansvarlig for mitt eget liv. Overfor mine medmennesker og overfor Gud. Overfor mine medmennesker kan jeg leve med det. For vi er alle i samme båt. Vi gjør feil alle sammen, og vi får gjøre opp med hverandre som best vi kan. Ta følgende av

det. Gjøre opp for oss, ta straffen vi blir gitt. Gi og få tilgivelse.

Men overfor Gud som bare er god, alltid, så kan jeg ikke på noen måte gjøre opp for meg selv. Tyngden av mitt liv og det urettferdige samfunnet jeg er med og opprettholder, kan jeg ikke bære alene i møte med en Gud som bare er god. Jeg må ha en å legge skylden på. Og det har Gud gitt meg. Ikke en å skylde på, for skylden er min. Men en å legge skylden på. Han kom selv, rakk opp hånda og sa: Jeg tar skylda. Jesus, Guds sønn, kom ned hit med et oppdrag, å rekke opp hånda og si: Jeg tar straffen. Jeg gjør opp gjelda. Gud peker på seg selv, og sier: Jeg tar skylda. Du skal få slippe fri.

I påsken skal vi følge Jesus når han rakk opp hånda og tok på seg skylda. Når vennene hans forrådte, fornektet og stakk av. Når det høye råd og romerne gjorde han til syndebukk. Nå alle pekte på han, også Gud. Jesus tok skylden så vi kan gå fri.

Har du noen å legge skylden på? Ja. Da er problemet løst.